

ארבע הערות בשולי פרשת "בחקתי"

"אם בַּחֲקוֹתַי תֵּלְכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם אֹתָם" (ויקרא כו, 3)

1. שבילי הברכה והקללה

אנחנו בפרשה האחרונה של ספר ויקרא, אשר כמו הפרשה האחרונה בספר דברים (המוכרת יותר) עוסקת בענייני ברכה וקללה, שכנראה ירדו לעולם כשהן כרוכות זו בזו. הפרשה נפתחת בלשון ברכה: "אם בַּחֲקוֹתַי תֵּלְכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם אֹתָם, וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַנָּה הָאֶרֶץ בְּבוֹלָה וְעַץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיּוֹ..." וכך וכך ברכות טובות עד סוף פסוק 13. בפסוק 14 אנחנו מוצאים את האיום המתבקש: "וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה..." ומכאן פירוט הקללות והצרות שיפקדו את מי שלא ישמע. משום מה קללות יש יותר מברכות, וזה נמשך עד סוף פסוק 41. (שאלו פעם ילד אחד אם יש יותר עליות או יותר ירידות בעולם, ולימדו אותו שאפילו הפסימים יודעים שזה בערך שווה. בעניין ברכות וקללות לא עוזרת חכמת הילדים, ואפילו היכול-הכל והיודע-כל מוצא יותר קללות מברכות. אז שלא יגידו שהעולם הזה פסימי רק בגללנו).

2. שבילים ללכת בהם

"אם בַּחֲקוֹתַי תֵּלְכוּ" - למה זה נאמר "תלכו"? יכול היה לומר "תזכרו", או "תשמרו", או "לא תסורו מהן ימין ושמאל", אך הוא בוחר לומר "תלכו". יש תנועה בהליכה, יש שינוי בהליכה, הנופים משתנים כשאתה הולך, ישנם מפגשים אחרים עם אנשים ועם סיטואציות כשהולכים, יש מעברים ממקום למקום כאשר הולכים, ההליכה מונעת מתהליכים ומניעה תהליכים, הליכה היא זרימה של תודעות ותובנות – חוקים שזוכרים אותם הם כמו אנשים יקרים שאנחנו זוכרים גם אחרי שהם מתים, חוקים שהולכים אותם הם חוקי חיים. חוקי חיים הם כמו שבילים שצריך ללכת בהם, וכשהולכים בדרך הנכונה - מגיעים למקומות הנכונים. ייתכן שאפשר להגיע למקומות הנכונים בכמה שבילים ודרכים: תלוי מהיכן באים, תלוי איזה דרך רוצים לעבור, תלוי עם מי רוצים ללכת ואת מי רוצים לפגוש בדרך. בעצם גם השבילים משתנים. פעם רציתי לנסוע באופנים בדרך השדות, אבל הפלאחים חרשו לי אותה ולא הגעתי לשום מקום נכון. פעם עשינו טיול בסיני אחרי שיטפון שסחף את כל הדרכים מהמפה, ואחר-כך כל מי שטייל בדרכים של סיני נסע בדרכים שאנחנו המצאנו אותן ראשונים. מעניין שהדרכים שמשתנות הכי מהר הן הדרכים שלא הולכים בהן. מעניין גם שהרבה שבילים משתנים אחרי טראומות, כמו מלחמות, או רעידות אדמה – אני חושב שזה נכון גם לגבי טראומות של הנפש. כל טייל טוב, המהלך בשבילי ההלכה, יודע שאפשר להגיע בדרכים שונות, אך אי אפשר לאנוס את המפה (זה מין ביטוי מעולם הטיולים, לא מעולם הפלילים). כל טייל טוב בשבילי ההלכה יודע שאפשר להגיע מכיוונים שונים, אך הצפון תמיד ישאר באותו מקום (הצפון והמצפון הולכים יחד גם בלתי אם נועדו)... ועל כן קראו שמה "הֶלְכָה" - שאם אין בה תנועה, אם לא מהלכים בה – הלכה ההלכה.

3. שבילים מקבילים

הברכה מתחילה ב"אם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ" ומסתיימת ב"וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם" (שם, 12) – כשאִזוּנֵי הַהֲלִיכָה הַנּוֹכְנִים מִתְקִיִּימִים, אֲנַחְנוּ מֵהַלְכִים בְּשִׁבְלִים שְׁלוֹ וְהוּא יִהְיֶה לָנוּ לְאֱלֹהִים; וְאֵלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בְּשִׁבְלִים שְׁלוֹנוּ, בְּאֶרֶץ הַזֹּאת, וְאֲנַחְנוּ נִהְיֶה לוֹ לְעָם.
 "הַיּוֹם הֵייתֶם לְעָם" (הַגְּדָה שֶׁל נֹס) - מִמֵּתִי? "אֲנִי יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם... וְאֵלֶיךָ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת" (שם, 13).

4. שביל חוצב-ישראל

הַרְבֵּה קִלְלוֹת, נֹאצוֹת וְצָרוֹת נִכְוֵנוּ לְעָם יִשְׂרָאֵל שְׁאִינוּ הוֹלֵךְ בְּדַרְכּוֹ. רֹבֵן מִתְמַקְדוֹת בְּמַחְלוֹת, רֵעַב, מוֹוֹת וְגִלוֹת. אֵךְ אֵין שְׁמֵד מוֹחֲלֵט. לְאַחַר כָּל אֵלֵה יִבֵּא הַפִּיּוֹס: "וְנִזְכְּרְתִי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֵף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֵּר וְהָאֶרֶץ אֲזַכֵּר" (שם, 42). הַזְכָּרוֹן הַמְשׁוֹתֵף לְבִנֵי אֲבֵרָהָם וְהָאֶרֶץ, הַבְּרִית הַמְשׁוֹתֵפֶת לְבִנֵי יַעֲקֹב עַל הָאֶרֶץ – חוֹזֶרֶת וּמֵהִדְהֵדֶת מֵעֵבֶר לְכָל הַרְרֵי הַגְּלוֹת וְהַקְּלָלָה. עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁב לְאַרְצוֹ, תִּמּוּ יָמֵי "וְאַתְּכֶם אֲזַכֵּר בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אֶחְרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיִּתָּה אֶרְצְכֶם שְׂמָמָה וְעַרְיִכֶם יִהְיוּ חֶרְבָּה" (שם, 33). שְׁבוּ גְאוּלִים לְאַרְצָם וְחִזְרָה הָאֶרֶץ לְגוּאֲלֵיהָ. מֵה עֲכָשִׁיו?
 כְּבִישׁ מֵס' 1 נֹסֵעַ לְיִרוּשָׁלַיִם דֶּרֶךְ הַהַרִים, כְּבִישׁ מֵס' 2 נֹסֵעַ לְתֵל אֲבִיב דֶּרֶךְ הַחוּף, כְּבִישׁ 6 נֹסֵעַ לְכָל מְקוֹם וְעוֹד יַחְצֶה אֶת כָּל הָאֶרֶץ עִם הַשָּׁנִים – אֵךְ אִיזָה הוּא הַשְּׁבִיל הַחֻצֹב לְמִקְוֹמוֹת הַנּוֹכְנִים?